

ОТНОСНО СРОКА ЗА ПРОИЗНАСЯНЕ ПО ЗАЯВЛЕНИЯ ДО ТЪРГОВСКИЯ РЕГИСТЪР

*д-р Николай Колев**

1. Повод за критичния анализ в следващите редове е нелогичната редакция на законната разпоредба за срока за произнасяне по заявления за вписване и заличаване на обстоятелства или за обявяване на актове в търговския регистър. Съгласно чл. 19, ал. 2 от Закона за търговския регистър (ЗТР) длъжностното лице по регистрацията се произнася *незабавно след изтичане на три работни дни от постъпването им в търговския регистър*, освен ако със закон е предвидено друго.

2. Според първоначалната редакция на чл. 19, ал. 2 ЗТР (обн., ДВ, бр. № 34 от 25.04.2006 г.) длъжностното лице по регистрацията беше длъжно да се произнесе по заявлението за вписване или заличаване най-късно до приключване на първия работен ден след приемането му, освен ако със закон е предвиден друг срок за произнасяне. Поради големия брой на подадените заявления този срок рядко се спазваше.

Действащата редакция на цитирания член е въведена със Закона за изменение и допълнение на Закона за търговския регистър (обн., ДВ, бр. № 34 от 29.04.2011 г.). Според мотивите към законопроекта промяната цели удължаване на срока за произнасяне на длъжностните лица по регистрацията, като предвидените нови срокове се налагат от практиката, както и от необходимостта в срока за произнасяне да бъде дадена възможност на заявителите да отстранят пропуски и грешки и да възразят в случаите на констатирани злоупотреби по отношение на заявените по партидата им вписвания и заличавания¹.

3. Така декларираната цел на законодателната промяна е постигната отчасти. Правилото на чл. 19, ал. 2 ЗТР трябва да се тълкува във връзка с чл. 22, ал. 5 ЗТР, по силата на който длъжностните лица по регистрацията са длъжни да дадат указания на заявителя за отстраняване на нередовности в заявлението и едва след неизпълнението им в срока по чл. 19, ал. 2 ЗТР – да постановят отказ по подаденото заявление². Това правило безспорно заслужава адмириции. Възниква обаче въпросът: в какъв срок трябва да се произнесе длъжностното лице по регистрацията, ако заявлението е коректно попълнено и всички необходими документи са приложени към него?

* Адвокат от София.

¹ Мотивите са достъпни на следния интернет адрес: <http://parliament.bg/bills/41/002-01-94.pdf>.

² В този смисъл е и разпоредбата на чл. 92а от Наредба № 1 от 14.02.2007 г. за водене, съхраняване и достъп до търговския регистър.

В своята практика длъжностните лица по регистрацията, след като разгледат такива редовни, допустими и основателни заявления, не постановяват вписване или заличаване на съответното обстоятелство или обявяване на съответния акт веднага след разглеждането на заявлението, а поставят в поле „Резултат“ от част „Дело“ от партидата на търговеца в търговския регистър „информацията“, че произнасянето по заявлението изчаква изтичане на тридневен срок. Тази практика формално е съобразена със съдържанието на правилото по чл. 19, ал. 2 ЗТР, което показва единствено нелогичността му.

Длъжностното лице по регистрацията, след като е приключило разглеждането на заявлението, вместо да постанови вписване, заличаване или обявяване незабавно, при положение че заявлението е редовно, допустимо и основателно, забавя вписването, заличаването или обявяването, понеже законът повелява, че те трябва да се извършат незабавно, но след (т.е. не по-рано от) изтичане на срок от три работни дни след подаване на заявлението. Това законово правило противоречи на изискването за актуалност на търговския регистър – възможно най-бързо във времето след възникването на съответната материалноправна промяна в правното положение на търговеца или след приемането на съответния акт те да бъдат вписани (съответно – обявени) в търговския регистър³. Длъжностното лице по регистрацията е установило, че съответното обстоятелство трябва да бъде вписано или заличено или съответният акт трябва да бъде обявен, но не може да направи това веднага след разглеждането на заявлението (както изисква принципът за актуалност на съдържанието на търговския регистър), защото законът не му позволява да го направи по-рано от изтичането на три работни дни след подаване на заявлението. Това правило е неприемливо и с оглед на принципа на бързина и сигурност на търговския оборот.

Като допълнителен аргумент може да се посочи, че разпоредбата на чл. 19, ал. 2 ЗТР уеднаквява момента на произнасяне на длъжностното лице по регистрацията по заявления, които са редовни, допустими и основателни, и по заявления, по които трябва да бъде постановен отказ. Това „равнопоставено“ третиране на заявленията обаче е лишено от логика – защо търговецът, който грижливо е изготвил и подал заявлението за вписване (заличаване, обявяване), за да получи произнасяне по заявлението, да трябва да чака изтичането на срок, който всъщност е предназначен да даде възможност за коригиране на пропуски в нередовните заявления?

³ За гарантиране на актуалността на търговския регистър е установено административно задължение за заявяване за вписване и обявяване в 7-дневен срок от възникване на подлежащото на вписване обстоятелство или приемане на подлежащия на обявяване акт (чл. 6, ал. 2 ЗТР), за нарушаването на което е предвидено налагане на глоба по чл. 40, ал. 1 ЗТР. Като стимул за търговците възможно най-скоро да заявяват съответните обстоятелства или актове за вписване или обявяване трябва да се разбират и правилата за общественото доверие във вписването (чл. 10 ЗТР).

Действащото законово правило изисква и допълнителни усилия от страна на служителите на търговския регистър, защото след изтичането на тридневния срок отново трябва да се обърне внимание на подаденото редовно, допустимо и основателно заявление, за да се премине от статус „изчакване на тридневен срок“ към вписване или заличаване на заявеното обстоятелство или обявяване на представения акт. Това положение противоречи на принципа на бързина и процесуална икономия (прогласен в чл. 2а, т. 4 ЗТР), защото условията за уважаване на заявлението съществуват още в момента на поставяне на този статус („изчакване на тридневен срок“).

4. Разпоредбата на чл. 19, ал. 2 ЗТР в настоящата си редакция е пример за законодателна промяна, провокирана от положителни намерения, но неуспяла да намери своя адекватен законов израз. Целта на тази законодателна инициатива може да бъде постигната, ако длъжностните лица бъдат задължени да разглеждат и да се произнасят по заявленията *незабавно, но не по-късно от 3 работни дни след подаването им*. Такова правило би било в синхрон и с разпоредбата на чл. 22, ал. 5 ЗТР. Затова предлагам *de lege ferenda* разпоредбата на чл. 19, ал. 2 ЗТР да бъде изменена в следния смисъл:

*Длъжностното лице по регистрацията се произнася по заявленията за вписване и за заличаване и по заявленията за обявяване на актове **незабавно, но не по-късно от три работни дни от постъпването им в търговския регистър**, освен ако със закон е предвидено друго.*